

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Naše zahteve glede učiteljske stalnosti.

Nobena reč ni učiteljstvu tako potrebna za mirno kulturno in prosvetno delo ter poglobljanje v svoje službeno delo, ki se mora vedno naslanjati na razmere in okoliščine, kakor stalnost na službenem mestu.

Lahko se prestavijo uradniki drugih strok in se postavi novega uradnika na izpraznjeno mesto, pa bo šlo delo enako naprej in ne bo stvar trpela.

Pri učiteljstvu, ki mora delati v skladu z okolico in mora usmerjati svoje delo z razmerami in potrebami kraja, v katerem se mora uglobiti, je drugače. Izpremembe so v tem pogledu zelo škodljive za stvar.

To so videli že vsi stari stvaritelji šolske zakonodaje in so ločili učiteljstvo v stalno in nestalno. Stalno učiteljstvo se je smelo premeščati le po neizogibni službeni potrebi, ki pa ji je vedno prejšel disciplinski postopek, ali pa se je izvršila premešitev po službeni potrebi iz res stvarnih razlogov in v sporazumu s prizadetim.

Stara šolska zakonodaja varuje učiteljsko stalnost s čl. 109. in 110. drž. šol. zak., oziroma dok. šol. in učnega reda, na podlagi teh temeljnih določb so izdelane potrebne določbe deželnih šolskih zakonov, ki omejujejo premeščanje učiteljstva in mu dajejo stalnost.

V pogledu dež. šol. zakonov pride v poštev § 33. dež. šol. zak. za Kranjsko od 29. aprila 1873, oziroma od 9. marca 1879 ter § 11. in § 15. dež. šol. zakona za Štajersko od 17. maja 1877 dež. zak. 15. pril. 13. poleg drugih dopolnilnih členov.

Pred vojno se je smatralo učitelja, ki je dobil svoje stalno službeno mesto po razpisu, za nepremestnega, in se ga je premeščalo le na lastno željo, vsaki premešči v iz službenih ozirov pa je sledila prejšnja disciplinarna preiskava in razsodba. Drugače se učiteljev, ki so imeli stalno službeno mesto po razpisu, ni premeščalo.

Tudi ob uveljavljanju uradniškega zakona se je uvidela in čuvala učiteljska stalnost. Zato je določil čl. 234. čin. zakona, da dobe vsi uradniki stalnost po novem zakonu šele čez tri leta, t. j. septembra 1926, a iz vzete so one stroke, ki niso smele biti po čl. 224. čin. zak. I. 1923. postavljene na razpoloženje.

Čl. 224. čin. zak. pa določa, da se ne postavljajo na razpoloženje poleg drugih učitelji, ki niso smeli biti po dosedanjih zakonih ne premeščeni in ne odpravljeni iz službe.

Dasi je finančni zakon za l. 1926/27. podaljšal nestalnost državnega uradništva do leta 1929., je zopet izvel one stroke, ki jih omenja čl. 224. čin. zak.

Sedaj je pa izšla nova odredba, ki tolmači premeščanje učiteljstva po čl. 71. Glas si se sledeče:

Ministarstvo prosvete kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca odločeno za osnovno nastavo O. N. br. 45.222, 5. jula 1927. god. u Beogradu.

Po pitanju, da li učitelji, koji su dobili svoje stalno mesto stečajem, a su bili premeščeni na osnovu čl. 71. Zakona o činovnicima, zadržati i dalje svoje mesto, dobijeno stečajem, dalo je Ministarstvo Pravde, Centralna Komisija za izvršenje zakona o činovnicima, pod Br. 34.685 od 6. jula 1927. godine ovo mišljenje:

»Stalnost u zakonskom smislu, po izuzetku učinjenom odredbom čl. 234. Zakona o činovnicima, uživaju oni učitelji koji po ranijim zakonima nisu mogli biti ni premeščeni ni iz službe uklonjeni, bez naročitih, zakonom za to predviđenih razloga, a ne i oni koji takvu stalnost po svojim ranijim zakonskim propisima nisu uživali. Takvi mogu da budu i administrativno premeščeni, po odredbama čl. 71. Zakona o činovnicima, uprkos tome što su svoje mesto dobili eventualno i konkursom, jer konkurs u takvom slučaju, nije zakonom predviđena garancija stalnosti, već izvesna tehnička procedura prilikom popunjavanja upražnjenih mesta, kojom se administracija može da posluži, da odatle ne nastaje nikakvo pravo nepokretnosti, za one koji su svoje mesto na taj način dodali, a kojima inače ta nepokretnost nije zagarantovana zakonskim propisima.

Samim tim dat je i odgovor na pitanje o opštinskoj pripadnosti.

Iz tega tolmačenja bi sledilo, da veljajo določbe starih zakonov samo za one učitelje, ki so pred uradničkim zakonom dobili po razpisu službeno mesto, t. j. do 1. septembra 1923. za vse druge pa, ki so dobili službo z razpisom po uradničkim zakonu pa je enako, kakor če bi dobili mesto po čl. 71. čin. zakona. Isto velja analogno tudi glede izjem v čl. 224.

Iz tega je razvidno, da je nastal po sedanjih tolmačenjih, o katerih pa je še vedno vprašanje, ako bi držala pred Državnim Svetom, velik pravni kaos, ker to nasprotuje čl. 71. čin. zak., ki jasno določa: »Odredbe o premeščanju ne veljajo za uslužbenice, ki jim je s specialnimi zakoni z jamčena nepremestnost.« Tudi za stalno učiteljstvo je premestnost s specialnimi zakoni omejena.

Jasno je, da so s to določbo tudi za učiteljstvo podaljšane vse odredbe starih zakonov in omejitve premeščanj učiteljstva na stalnih razpisanih mestih ter je smatrati, da veljajo omejitve starih zakonov glede premeščanj tudi za vse one, ki so po uveljavljanju uradniškega zakona dobili svoje mesto z razpisom.

Stalno (po razpisu) nameščen učitelj se sme premeščati le na lastno željo, iz važnega službenega obzira ali vsled disciplinarnih razlogov. (Določbe starih zakonov).

Še večji kaos so ustvarila oblastva sama, ker so pričela zahtevati od učiteljstva tudi izven razpisa, da samo vlagajo prošnje, in to celo če pride zaradi ukinitve razreda na razpoloženje (preden so eno leto na razpoloženju). Te prošnje potem oblastno tolmači kot lastno voljo in prošnjo, samo da ni treba plačati selitvenih stroškov.

To je v nasprotju s členom 71. čin. zakona, ki v prvem odstavku pravi: da pripadejo selitveni stroški onim, ki so premeščeni brez lastne volje, toda po neizogibni službeni potrebi; v drugem odstavku pa pravi: če se premešči uslužbenec po svoji prošnji ali če dva uslužbenca zamenjata službena kraja, jim ne pripadajo stroški za selitev.

Res je, da v čin. zakonu ni pravega tolmačenja kaj se smatra za premešitev po lastni prošnji, izvzemši analogije iz prvega odstavka čl. 71. (brez lastne volje), a stari zakoni (čl. 34. kr. dež. zak.) imajo to tolmačenje samo v nemškem tekstu, ki tolmači premeščanje na lastno prošnjo le za redno

kompetenco (torej razpis) in medsebojno zamenjavo službe. Za vsako premešitev brez lastne krivde in prošnje, ali za slučajne nadomeščanja, pripadajo selitveni stroški. (§ 35. dež. zak. za Kranjsko).

S tem je dano dovoljno tolmačenje čl. 71. čin. zak. in uredba o povračilu selitvenih stroškov. Potreba bi bilo samo v par konkretnih slučajih pritožbe na Državni svet, v svrhu popolnega razčiščenja tega vprašanja. Sedaj so po tej praksi popolnoma ustavljeni selitveni stroški. Ali upravičeno, ali neopravičeno, to naj se izkaže!

Naše zahteve v pogledu stalnosti so pa sledeče:

Učitelji, ki so dobili stalno mesto po razpisu, so nepremestni.

Premestitev teh učiteljev se izvrši lahko le v sledečih slučajih:

1. če sami prosijo za drugo razpisano mesto;

2. po službeni potrebi in to samo prva dva meseca v začetku šolskega leta, če se zaradi premalega števila otrok na šoli zavrzi razred in ni na šoli druge nestalne učne osebe, ki pride v takem slučaju v prvi vrsti v poštev. Drugače se premešči stalni učitelj, ki je poslednji prišel po razpisu na šolo. Če se med letom ali v naslednjem letu otvori na tej šoli nov razred, ima tako premeščeni stalni učitelj pravico, da se vrne na to šolo;

3. kazensko, ako je krivda disciplinsko dokazana in pravomočno izrečena po disciplinskem sodišču;

4. ako tri leta zaporedoma dobi učitelj nezadostno oceno;

5. ako se dvema stalnima učnima osobama dovoli zamenjati službeno mesto.

Ne more se pa braniti šolski upravi, da razpolaga z nestalnimi in začasnimi učnimi osobami. Vendar je tudi tu izvajati gotove norme da se izognemo partizanskemu premeščanju začasnega učiteljstva.

IV. D.

Prvi samoizobraževalni tečaj Pov. UJU v Ljubljani.

Tečaj je končal z velikim uspehom. — Velika udeležba iz vseh društev poverjeništva. — Obisk vztrajen in zelo velik. — Referati na višku in globoki. — Tudi beograjsko poverjeništvo UJU je odposlalo svojega zastopnika na tečaj. — Tečaj je začrtal važen kulturni in nacionalni pravec učiteljstvu.

Globoke brazde smo začrtali v kulturno in nacionalno delo učiteljstva. Pravilo je naglasil zastopnik beograjskega poverjeništva UJU, da se je slovensko učiteljstvo s tem tečajem postavilo v najpozitivnejšo kulturno in nacionalno službo narodu.

»V službo narodu!« je bilo pravo geslo vse smeri, ki so si jo začrtali tečajniki in to geslo ponesejo sedaj v svoja društva. Uspeh je zagotovljen!

STATISTIČNI IZKAZ

samoizobraževalnega tečaja od 25. do 30. avgusta 1927.

Udeležba iz poedinih društev.

Iz društva	Tovarišev	Tovarišic	Skupaj
Brežice-Sevnica	5	3	8
Celje	1	3	4
Črnomelj	2	3	5
Dolnja Lendava	1	3	4
Gornji grad	—	1	1
Kamnik	3	16	19
Kočevje	3	10	13
Koraja	1	1	2
Kranj	1	2	3
Krško	6	6	12
Lalke	1	3	4
Litija	1	4	5
Ljubljana-mesto	13	18	31
Ljubljana-okolica	14	16	30
Ljutomer	—	3	3
Logatec	5	5	10
Marenberg	2	2	4
Maribor-mesto	2	—	2
Maribor-okraj	—	2	2
Mežica	2	2	4
Murska Sobota	1	—	1
Novo mesto	2	6	8
Ptuj	4	4	8
Radovljica	2	9	11
Slovenska Bistrica	2	2	4
Slovenjgradec	1	1	2
Šmarje-Rogatec	2	3	5
Šoštanj	—	1	1
Vransko	—	1	1
Drugi udeleženci(ke)	9	20	29
Skupaj	80	145	231

Pripravljali odbor je preskrbel vsem udeležencem stanovanje deloma v Akademskem kolegiju, deloma v Invalidskem domu, prehrano pa v uradniški menzi. Izdal je tudi potrebna navodila in spored

vsega tečaja, kar je prejel vsak udeleženec takoj ob prihodu. Vodil je tudi podrobno evidenco o poteku tečaja ter skrbel za družabna razvedrila udeležencev. Vsa čast mu za požrtvovalno in vzorno izvedbo svoje naloge.

Obisk v poedinih dneh.

	25./VIII.	26./VIII.	27./VIII.	28./VIII.	29./VIII.	30./VIII.
dop.	dop.	dop.	dop.	dop.	dop.	dop.
tovarišev	68	65	70	70	63	54
tovarišice	113	109	116	108	104	119
skupaj	181	174	186	178	167	173

Povprečno je obiskalo tečaj.

	25./VIII.	26./VIII.	27./VIII.	28./VIII.	29./VIII.	30./VIII.
tovarišev	60,5	70	60,5	55,5	52,5	52,5
tovarišice	111	112	106	118	117	117
skupaj	177,5	182	172,5	173,5	169,5	169,5
povprečno ves tečaj	175					

OTVORITEV TEČAJA.

Tečaj je otvoril v imenu vodstva tečaja poverjenik tov. Andrej Skulj s sledečim nagovorom:

Ko smo na celjski skupščini sprejeli deklaracijo prelomili s starim pravcem in stariimi tradicijami je bilo nujno ugotoviti smernice za naš delovni, kulturni in prosvetni program, kateremu naj sledi naš sleherni član, kakor celotna organizacija. Program, po katerem bomo usmerili in na katerem bomo utrdili organizacijo, naše članstvo pa usposobili za veliko kulturno mislijo med narodom ter tako dosegli one stike in vezi, ki morajo vezati slednjega učitelja z najširšimi krogi naroda.

Vsi veste, da smo morali še po celjski skupščini biti ljuti boji, da smo morali razčistiti pojme, utrditi omahljivce in poučiti nevedne. Po tej odločilni borbi je napočila sedaj za nas doba konsolidacije in pričeli smo ideje konkretno formulirati.

Stopraj leto kasneje, na letošnji skupščini in v Kranju smo mogli stopiti pred učiteljski forum, pred delegacijo, s svojim de-

lovnim in prosvetnim programom. Oduševljeno je bil sprejet pravec našega bodočega dela, ki naj v nas vzbudi pravo stanovsko zavest, po njej nas osamosvoji ter prešine z resno voljo za pravo kulturno delo med narodom.

Kdor hoče delati, kdor hoče biti ne samo veren, ampak tudi pozitiven član svoje organizacije, mora biti točno in jasno poučen kakšno je delo, kaj mu je cilj. Poučen mora biti o vseh vprašanjih, ki mu jih bo reševati ob vršitvi svojega poslanstva.

Da pa bo naše delo res uspešno, mora biti enotno usmerjeno po gotovem pravcu in imeti gotov cilj, to je: prosvetliti najširše plasti naroda, dvigniti njegove moralne sile, pomagati mu k zdravemu gospodarskemu razvoju, sebi pa ustvariti krepko od nikogar odvisno organizacijo, po njej svobodno, zavedno in od nikogar odvisno ter gmotno dobro podprto članstvo.

V doseg vseh teh naših namer pa je treba priprave, pouka in treznega preudarja. To doseči, je postala nujna potreba izobraževalnega dela v nas samih.

Ta zavest je rodila naš prvi izobraževalni tečaj, katerega danes v imenu poverjenišva Ljubljana odvarjam z željo, da se v polni meri izpolnijo naše nade, da boste ve drage tovarišice in tovariši oni kvas, ki bo pomagal prekovati naše članstvo po sreskih društvi in s temi celotno organizacijo.

Pri vsem delu in skrbi je vodstvo organizacije vzradoščeno, ko vidi, da je v naših vrstah še toliko tovarišev, posebno tovarišic (zlasti mlajših), ki streme po delu, ki iščejo poti, kako dvigniti in osamosvojiti samega sebe, stan in narod.

V tej radostni zavesti Vas vse udeležence našega prvega izobraževalnega tečaja najiskrenejše pozdravljam in Vam kličem: dobro došli, naši delavci!

Pozdravljam tovarišice in tovariše, ki so si nadeli težko nalogo in prevzeli teme ter vodstvo tečaja.

Pozdravljam dalje vse one, ki so sodelovali v odsekih za preskrbo prenočišč, prehrane in v vsem ostalem, da našim tovarišicam in tovarišem pripravijo kar mogoče udobno sožitje v dneh skupnega izobraževalnega dela.

Ko smo bili pretečene dni na državni skupščini v Skopju, me je iskreno razveselila vest beograjskega poverjenika tov. Milana Popovića, ko mi je sporočil, da se udeležijo našega izobraževalnega tečaja tudi zastopnik Poverjenišva UJU Beograd tovariš Tomo Kostić. (Burni pozdravi beograjskemu zastopniku).

To je vesel pojav iskrenega tovarištva, znak pozitivnega stanovskega edinstva in solidarnosti med bratskim srbskim in slovenskim učiteljstvom naše organizacije. Znak, da se hočemo v skupnem in enotnem delu za stan in narod medsebojno podpirati in izpopolnjevati, da dosežemo tisto duhovno ujedinjenje nas vseh, ki ga predvideva naša deklaracija. (Dolgotrajno odobravanje).

PREDAVANJA.

Poverjenik je otvoril nato takoj predavanja.

Predavanja in debate je uredilo vodstvo tečaja, ki je obstajalo iz posebnega odbora.

Organizacija učiteljske samoizobrazbe.

O tej temi je predaval tov. Alojzij Hreščak.

Referat je obdelal problem naše samoizobrazbe in samoizobraževalnega dela. Kot temelj vsemu usposobljenju za stanovsko in narodno delo smatra študij družboslovja. Delo se ima razviti po krožkih in izvesti sistematično po vsej organizaciji. Potom razglabljanja vseh perečih vprašanj bomo prišli do enotne stanovske ideologije, ki nam bo omogočila, da se osamosvojimo stanovsko ter si postavimo lastne poglede tudi za svoje delo v narodu.

Referent je podal na podlagi svojih izvajanj sledeče tezo:

I. Ustvariti enotno stanovsko ideologijo.

II. Sredstva: Splošna družboslovna izobrazba, spoznavanje bivanja in razvoja liberalizma, konservativizma in socializma.

III. Razlogi za organizacijo samoizobrazbe:

1. Splošen dvig kulturne višine pri vsem učiteljstvu.

2. Vzajemna pomoč posameznikov.

3. Metodična pot k smotru.

4. Finančno olajšanje.

IV. Način obdelavanja snovi:

1. Sestava krožkov: izvrši se pri društvenih odborih že v septembru, združiti je po možnosti več šol, sestanki vsaj enkrat mesečno.

2. Delo po krožkih:

a) Čitanje, diskusija in pojasnjevanje brošur.

b) Izkušnje in načela za izvenšolsko delo.

c) Navodila iz osrednjega izobraževalnega odbora.

č) Sad privatne lektire in dela, ki se tudi smoteno upelje.

V. Naloge osrednjega izobraževalnega odbora:

a) Istočasno delo.

b) Sestava brošur.

c) Navodila za nje.

d) Pregled izvršenega dela.

e) Intervencije v krožkih.

f) Obveščanje v listih.

g) Evidenca izvenšolskega dela.

h) Knjižnice.

i) Organizacija vsakoletnega tečaja.

O tem predmetu se je vršila debata ves prvi popoldan in celo drugi dan. Referat in debato prinese »Popotnik«.

Nravnstvena (etična) vzgoja.

O tem problemu je referiral tovariš Jože Pahor.

Referent je razvijal temelje npravnstvene vzgoje in opozarjal na pomanjkljivosti, na kateri trpi ravno zaradi tega današnja družba.

Opozarjal je konkretno na poedine pravce pozitivne etike.

Razvil je sledeče teze:

I. Npravnstvena vzgoja bodi prirodna. Takša je le če jo prepustimo materi (roditeljici).

II. Npravnstvena vzgoja je vplivanje na otroka v zvezi z zakoni snovnega sveta, v pravcu zdravega telesnega, duševnega in čustvenega razvoja.

III. Npravnstvena vzgoja začne s prvimi otrokovimi zaznavami, torej takoj po porodu.

IV. Položi naj temelj npravnega človeštva: zmernost, poslušnost, resnicoljubnost, samodelavnost.

V. Npravnstveni človek se razvija po svojih potrebah in z odpuščanjem, da ne zadene ob interese nikogar.

VI. Cilj npravnstvene vzgoje je za poedince npravnost osebnosti.

Posebno obširna debata se je razvila v vprašanju, če je vzgoja že dovršena ob vstopu otroka v šolo in kaka vzgojna naloga pripada šoli, ker je zastopal v tem referent svoje posebno stališče. Opozarjamo na objavo v »Popotniku«.

Kmetijsko delovna šola.

O tej temi je referiral tov. Josip Dolgan.

Posebno zanimanje je vladalo za ta referat. Udeleženci tečaja so z velikim zanimanjem sledili globoko začetnim izjavam tov. referenta, ki je nad vse konkretno obdelal svoj predmet.

Velika praktična izkustva so se vedno bolj kazala ob izvajanjih tov. referenta.

O svojem referatu je razvil sledeče teze:

I. Naša pedagoška teorija naj ima podlago v sociologiji, gospodarstvu in psihologiji.

II. Učitelj naj izvršuje svoje delo kot socialnozavezan človek, ne kot birokrat.

III. Nova šola naj postane produktivna, kmetijsko delovna šola.

Ves proces šole naj bo:

1. Delo in doživljanje otrokovo.

2. refleksija v razgovorih in v uživanju umetnosti.

3. razumno delo in umetniško udejstvovanje.

4. telesna vaja.

5. tehnika v čitanju, pisanju in računanju.

IV. Doživljanje doma in v vasi naj se izpopolnjuje s sprehodi, obiski, izleti, časničnimi novicami, zgodovinskimi povestmi, kinom, poizkusi, preizkušnjami in zbirkami.

V. Mesto učnih predmetov naj se uvede kompleksni pouk.

VI. Učna oblika naj bodo razgovori in pripovedi.

VII. Notranja disciplina naj nadomesti zunanjo.

VIII. Telesne kazni naj se popolnoma odpravijo. Edina kazen naj bo izoliranje otroka.

IX. Otroci naj uživajo vse vrste umetnosti in naj išče v njih idejnosti.

X. Razumno delo naj otroci opravljajo na vrtu, v mlekarini in v zadrugah.

XI. Umetniško se otroci udeležujejo:

1. v dramatizaciji.

2. v recitaciji.

3. v risanju.

4. v ročnih delih.

5. v petju.

6. v ritmičnem rajanju.

7. v spisu.

XII. One telesne igre se priporočajo, pri katerih se vadijo tudi čuti in se da prilika, da otroci razveže svoje gibalne sile.

XIII. Računstvo in geometrijo se poučuje v zvezi z delom in doživljanjem.

XIV. Tehnika v čitanju, pisanju in računanju naj bo primerna otrokovemu razvoju in naj ne sili.

XV. Velika je učiteljeva osebnost in zmožnost, da zna rešiti probleme.

XVI. Naše udejstvovanje v kmetijski delavni šoli naj bo kolektivno in organizirano.

XVII. V soglasju z višjo šolsko oblastjo naj se le nekateri učitelji lotijo kmetijske delavne šole. Kot navodilo naj jim bo učni načrt sestavljen le začasno.

XVIII. Na podlagi poročil učiteljev se bo sestavilo koncu leta glavno poročilo, za začetek šolskega leta pa izboljša učni načrt.

IX. Pri delovni šoli naj sodelujejo tudi starši.

Zelo obširna je bila debata o tej temi, kajti v debati se je obravnavalo tudi splošni problem delovne šole. Gornja navodila so se smatrala kot temelj vseh tipov delovne šole, če lahko o njih govorimo, tako kmetijske, kakor industrijske. Debata se je dotaknila tudi splošnega problema reforme našega osnovnega šolstva in učiteljskega.

Referat tov. Dolgana prinese »Popotnik« z debato vred. Poleg tega bo tov. Dolgan objavil tudi učni načrt za kmetijsko delovno šolo in referat o vzgoji mladine v posolski dobi, ki zaradi časa ni mogel biti uvrščen v program tečaja.

DRUŽABNI IZLET NA VRHNIKO V DOMOVINO CANKARJA.

V nedeljo je vodstvo tečaja za učiteljsko samoizobrazbo priredilo izlet na Vrhniko. Ogledali smo si predvsem kraje, ki se nanašajo na Cankarjevo življenje. Udeleženci so se vpisali v spominsko knjigo na Cankarjevem domu, nakar so se povzpeli po Klancu do Sv. Trojice, ki nudi poleg zgodovinskih zanimivosti tudi lep razgled. Od tod nas je vodila pot skozi Močilnik in Retje nazaj na Vrhniko, kjer se je razvila prijetna tovariška zabava.

Udeležba je bila zelo lepa, zlasti pa je bilo videti zadovoljstvo razpisov iz mariborske obl., ker so si mogli ogledati rojstni kraj velikega Cankarja, za kar gre zasluga zlasti tov. Malavašičev z Vrhniko, ki je pojasnjevala, oziroma razkazovala kraje, ki so v zvezi s Cankarjevim življenjem, oziroma z njegovimi deli.

Da je izlet uspel, dokazuje mnenje udeležencev — da je minil prehitro.

Izvenšolsko delo učiteljice.

O tej temi je poročala tov. Josipina Ahtikova.

Zadnji trije dnevi so bili posvečeni skoro povsem delu tovarišic. To je pokazal tudi obisk, ker so se v velikem številu udeležile teh predavanj tovarišice. Tudi v debati so imele one prednost. K referatu so bile podane sledeče teze:

I. Stvarni razlogi za delo so dani:

1. Po gospodarskih in kulturnih potrebah ljudstva.

2. Po težnji učiteljstva zblizati šolo z narodom, da se reformira v zmislu sedanjih kulturnih in gospodarskih potreb.

II. Osebni razlogi za to delo:

1. Da učiteljica spozna ljudske potrebe.

2. Da pridobi na vplivu med ljudstvom, ki edino more biti porok za nedotakljivost in razširjenost pravic učiteljskega stanu.

III. Bistvo izvenšolskega dela:

1. Navodila in nasveti ženi kot tovarišici moža.

2. Nasveti glede vzgoje otrok, gospodinjstva ter osebne in socialne higijene.

3. Podobna, nekoliko specializirana navodila za dekleta po šolski dobi.

4. Tudi sedanja šola mora podpirati vse to delo.

Temu referatu je na željo udeležencev sledil takoj drugi referat, da se je izvršila na to debata o skupnem vprašanju.

Priprava učiteljice za izvenšolsko delo.

O tem je referirala tov. Milka M. Bergerjeva. Ta referat je izpopolnjeval prvega. Predavateljica je podala sledeče teze:

I. Učiteljica naj se zaveda potreb so razmernega udejstvovanja moža in žene pri razvoju harmonične kulture naroda.

II. Da učiteljica kot žena vrši svojo nalogo uspešno je potreba poglobitve in razvoja ženske osebnosti v zmislu materinstva.

III. Ideal žene naj ji bo prvoten tip samo osvobodjene zavedajoče se svojega poslanstva, ne le dolžnosti, temveč tudi svojih človeških pravic.

IV. Iz tega vidika naj nas vodi pot skozi življenje, ki ga bo skušala z bogastvom svoje osebnosti v delu in povsod lepšati in izpopolnjevati.

V. Poleg lastnih življenjskih izkušenj naj ji služi v izpopolnjevanju:

a) študij sociologije s posebnim ozirom na ženska vprašanja.

b) Sodelovanje v organizacijah ženskih in stanovskih.

VI. Tako pripravljena bo vršila svojo nalogo iz lastnega nagiba in z navdušenjem, v živi zavesti svojega pomena v verigi celokupnosti.

O obeh referatih se je razvila živahna debata, v katero so posegali tako tovariši, kakor tovarišice. Ženskemu vprašanju se je posvečalo dosedaj pre malo pažnje v organizaciji. V tem pogledu znači tečaj znaten preokret na bolje, ker je posvetil ravno učiteljicam in njihovim vprašanjem veliko pozornosti.

Metoda izvenšolskega dela.

Kakor referat o kmetijski delovni šoli, tako je tudi ta referat, ki ga je podala tov. Marija Dolganova vzbudil splošno pozornost.

Veliko zanimanja so vzbudili praktični mišljenji tov. Dolganove. K svojem referatu je podala sledeče teze:

I. Cilji izobrazbe kmetijske ženske naj se ujemajo z bistvom dela in življenja kmetijske žene.

II. Svojo nalogo bomo rešile bolj s posrednim delom kot z znanstvenim razmotrivanjem.

III. Dekleta naj se družijo v krožkih, ki naj jih vodi učiteljica.

IV. Predno povabimo dekleta, si moramo s svojim življenjem in obveščanjem v šoli pridobiti ugled in spoštovanje.

IV. Veliko je, da se poprej seznanimo z razumnimi dekleti.

VI. Od začetka imajo sestanki namen, da ustvarijo med dekleti razporeženje.

VII. Način vabila in kraj sestankov je glede na razmere različen.

VIII. Snov predavanja, čitanja, razgovorov, naj se ravna po potrebah prilik in časa.

IX. Od začetka naj bodo sestanki le enkrat na teden, in sicer v času ko nimajo dekleta drugega dela. Pozimi naj se vrši sestanki tudi ob delavnikih.

X. Snov naj zavzema higijeno, gospodinjstvo in gospodarstvo v ožjem pomenu, npravnost in oliko, čitanje gospodinskih in leposlovnih del, ročna dela, kuhanje in vrtarstvo.

XI. Kjer je več učiteljic naj delujejo vse.

XII. Naše delovanje naj se organizira. Temu referatu je sledila zanimiva debata, ki je poglobila vprašanje dela učiteljic med narodom. Pokazale so se široke vrzeli, ki so se odprle v tem pogledu. Prepričani smo, da nam prinesejo ravno te razprave novega duha in novega dela v naš stan.

Več o tem bo v »Popotniku«, ki bo posvečal tudi temu vprašanju posebno pozornost.

Gospodinski tečaji.

To vprašanje je obdelala z vidno velikim praktičnim znanjem tov. Franja Sušnikova, ki je podala k referatu sledeče teze:

I. Zahtevamo reformo učiteljske v zmislu kmetijsko-gospodinskega pouka, in sicer:

a) V vsakem letniku naj se poučuje kmetijsko gospodinjstvo vsaj po dve uri na teden.

b) To teoretsko podlago naj izpopolnjuje praksa, in sicer eden štiri mesečen ali dva dvomesečna kmetijsko gospodinska tečaja, ali pa naj se v enem izmed letnikov absolvirajo kuhanje in praktično vrtarstvo, potem bi zadostoval dvomesečen kmetijsko gospodinski tečaj.

II. Pouk na učiteljskih naj se poveri izprašani učiteljici kmetijskih gospodinskih šol z večletno prakso.

III. Dokler nimamo dovolj naraščajoč vzgojenega na reformiranih učiteljskih, po navedenih smernicah, naj se prireajo trosmesečni tečaji, in sicer v spomladi.

IV. Višja šolska oblast naj uredi, da se vsako leto prireajo kratki praktični kmetijsko gospodinski tečaji za učiteljstvo v svrhu izpopolnitve v tej stroki.

V. Oblastni odbor naj skrbri, da se za vsak okraj nabavi kmetijsko gospodinski inventar, da bi se zamogli vršiti čim preje kmetijsko gospodinski tečaji.

VI. Kmetijsko gospodinske tečaje, katere prireja oddelki za kmetijstvo, naj tovarišice podpirajo in skušajo po možnosti nadaljevati započeto delo.

O tem referatu se je vnela zelo obširna in zanimiva debata, ki je razjasnila marsikatero vprašanje. Videti je bilo veliko zanimanja za ves problem delovanja učiteljic med našim kmetijskim narodom ter voljo učiteljstva, da posveti svoje delo pozitivnemu delu za narod.

Vse debate je pospešila praktična organizacija istih. Debaterji so se lahko prijavili z listki. Udeleženci so pa lahko tudi brez imena stavili na vodstvo tečaja na listku napisano vprašanje k referatu, na katero so prejeli potem odgovor in se je razvila debata. Udeleženci pa so imeli na razpolago tudi poštni nabiralnik, vprašalno skrinjico v katero so vrgli na listku napisana vprašanja, ki so se potem obravnavala.

SESTANEK REFORMATORJEV NAŠE ŠOLE — POBORNIKOV DELOVNE ŠOLE.

Naši poborniki delovne šole so tvorili na tečaju posebno skupino. Tudi zvečer so se sestajali še posebe, kjer so debatirali in razpravljali o delovni šoli in izmenjavali svoja izkustva.

Tov. Vranca je nudil tudi ostalemu učiteljstvu v tem pogledu posebno prilagodnost za poglobitev v delovno šolo. Zadnji popoldan je sklical potom predsedstva tečaja izven programa tečajnike, ki se zanimajo za delovno šolo. Udeležba je bila velika ter so tečajniki z velikim zanimanjem sledili praktičnim izkustvom tov. Vranca.

Druge zanimivosti iz tečaja.

Udeleženci tečaja so si na povabilo ravnateljice tov. Račiča ogledali tudi Osrednji zavod za žensko domačo obrt.

Tov. Juranič je razobesil svoje zanimive statistične tabele ter razložil svoj sistem zbiranja domorodnega gradiva in statistični material, ki mu praktično služi pri pouku.

Prof. državnega učiteljskega v Mariboru g. Dr. Zgeč je razlagal svoj sistem pobornikov in spoznavanja življenjskih in drugih razmer otrok na podlagi posebnih vprašalnih pol, osebnih popisnic, ki nam dajo zanimive rezultate. Udeleženci so videli statistično sintezo te akcije v tabeli tov. Dobrška.

MISLENJE ZASTOPNIKA BEOGRAJSKEGA POV. UJU O TEČAJU.

Zadnji dan ob sklepu predavanja je zabil besede zastopnik beograjskega poverjenstva UJU tov. Tomo Kostić, ki se je udeležil vseh predavanj in debat ter vseh prireditvev ob priliki tečaja ter se je izrekel o tečaju sledeče:

Drugovi i drugarice! Sprečen drugim poslovima, ne mogu prisustvovati vašoj podnevnjnoj sednici. S toga uzimam reč da vam se, na prvom mestu zahvalim na srdačnom i bratskom dočeku kao i drugariskoj pažnji koju ste mi svuda ukazivali.

Po tom hoću da izrazim svoje zadovoljstvo i radost što sam, iz vašeg rada, video da bratsko slovenačko učiteljstvo ozbiljno misli i pametno radi.

Moje je zadovoljstvo tim veće, što sam video da je celokupan rad ovoga tečaja posvećen samoobrazovanju učitelja u pravcu službe narodu.

Uveren sam, da će se na ovakvim tečajevima kao i na vašim zborovima sreskih društava nastaviti rad na stvaranju jedne učiteljske ideologije. A ta učiteljska ideologija već se na ovom tečaju očrtava u pravcu službe narodu: s narodom i za narod — radići u narodu za narodno dobro i napredak.

Ali na tom putu službe narodu — vi ste, drugovi i drugarice, toga potpuno svesni — ne čekaju vas same ruže i bosiljak; na tom putu mnogo je trnja i, ko njim grede, mora biti pripravan da svakog časa ponese na svojim plećima krst svoj, a da mesto vrela slave stavi na glavu trnov venac. Ali bez žrtava nema progressa, nema napretka!

U to ime ja vam, drugovi i drugarice, želim istrajnost u radu, kako bi vaše delo bilo, krunisano uspehom. Pozdravljam vas sa »Živelik! Ostanite zdravo! Hvala vam!

ZAKLJUČNI GOVOR POVERJENIKA ANDREJA SKULJA.

Poverjenik Andrej Skulj je zaključil tečaj s sledećimi besedami:

Tečaj nam je podal s svojimi referati, debatami in predlogi toliko pozitivnih misli, praktičnih nasvetov, zaključkov — da je kratkoma nemogoče v kratkih besedah podati reasumé onega dela, ki smo ga v teh dneh izvršili.

Padla je pregraja med učiteljstvom in nismo se vprašali kdo, temveč kaj je pred našim. Od skrajne leve do skrajne desnice opredeljeno učiteljstvo je v teh dneh pokazalo, da je mogoče v največji strpljivosti nam obravnavati skupno tudi za naša kulturna vprašanja. Vsi predhodniki, da ni možno skupno delo, so ovrženi. Mirno rečem, da se je marsikateremu odprl nov svet. Lahko smo z uspehom zadovoljni vsi! Pričan sem, da niti eden od nas ne odhaja praznih rok — vsak si je nekaj pridobil.

V glavnih ciljih — pomagati narodu, dvigniti ga, postati pravi narodovi učitelji — smo si vsi edini — in to je najvažnejše. Ako so bila mnenja glede potov in metod v dosegu tega cilja še različna in so se krevali nazori, to nič ne deli! Pri praktični izvedbi se bomo učili in izpopolnjevali. »V službo narodu!« nam bodi temeljno geslo našega dela.

Eno pa se mi zdi potrebno, da še posebej ugotovim, ne toliko morda zaradi nas samih, ampak zaradi onih, ki naše delo z zavistjo ali z nerazumevanjem gledajo in bi mu morda radi podtaknili druge namene, kakor jih ima.

Govorili smo o potrebi, da si ustvarimo enotno stanovsko ideologijo. Govorili smo o potrebi družboslovne (sociološke) izobrazbe, kot prvenstveno najvažnejše potrebno delo organizirane samoizobrazbe. Da ne bomo nihče delal hote ali nehoti napačnih zaključkov, ki bi jih nam in našemu delu nasproti krogi izrabljali, kakor da hočejo voditelji samoizobraževalne akcije učiteljstvo duhovno in politično uniformirati in ga speljati v socialistični tabor, moram oficijsko kot predsednik organizacije izjaviti:

Te naloge samoizobraževalna akcija nima in je ne more in ne sme imeti!

Ustvarjati enotno učiteljsko ideologijo ne pomeni, da si hoče učiteljstvo kot takšno ustvariti svoj življenjski in svetovni nazor — se nekako umetno izolirati in opredeliti od drugih kulturnih in političnih smeri. Nemogoča in absurdna je taka misel, saj je nemogoče vse učiteljstvo idejno uniformirati. Ne — enotne učiteljske ideologije v tem smislu — ampak v smislu deklaracije hočemo stvariti. Mi se moramo zavedati katere so naše skupne naloge, skupne dolžnosti, skupni cilji — in po katerih potih, metodah bomo to skupno nalogo dovršili, te skupne cilje dosegli. Te skupne naše naloge in skupni cilji, ki jih je preobilo, bodo tvorili našo enotno stanovsko ideologijo, ki si jo hočemo ustvariti!

Da se zavemo katere so te naše skupne naloge in skupni cilji, ki nas družijo — pa bodi da stojimo na tem ali onem svetovnem naziranju — da vemo do kje gredo naša dela skupno in kje se ločijo, zato je treba globlje spoznanja onih činiteljev in onih sil, ki dajejo smer življenju naroda in njegovemu razvoju.

In edino ta namen ima ona družboslovna (sociološka) izobrazba, ki jo danes nujno zahtevamo za vse učiteljstvo.

Učiteljstvo rabi nek kriterij za svoje delo, za svojo idejno orientacijo, da bo sposobno ustvariti si v vseh vprašanjih javnega življenja svojo lastno sodbo in delati po lastnem prevdanku.

Družboslovje (sociologija) je znanost, ki jo mora vsaj v osnovnih obrisih poznati vsak, ki se šteje za izobraženca — poznati pa jo mora predvsem učitelj, ki deluje med narodom. Sociologija ni ista kakor socializem, ampak je veda, ki se da objektivno, kritično, znanstveno proučevati — in to hočemo.

V smislu deklaracije je naloga organizacije, da vzgaja učiteljstvo k samostojnemu mišljenju. V tej službi stoji tudi vsa naša samoizobraževalna akcija. Kdor se boji samostojnega učiteljstva je ne bo odobraval — kdor pa ima pogum pogledati resnici v obraz, in sprejeti boljše spoznanje, ta bo podpiral našo delo.

To se mi je zdelo potrebno ugotoviti. Povdarjam pa, da gremo s trdno zavestjo.

da delamo dobro — svojo ravno pot. Kdor je za resnico pojde z nami, kdor se je boji, bo proti nam!

Delo, ki smo ga pričeli je ogromno, da gigantsko. Treba nam je velike vere, da ga bomo zmagovali, velikega optimizma, da ne omagamo. Vsak naj zastavi vse sile tam, kjer se čuti najbolj močnega. Zavedajte se tovarišice in tovariši, kako ogromne naloge ste naložili baš naši centrali, katero delo bo slonelo v glavnem na ramah nekaterih. Zato tudi ne boste smeli biti prestrogi v svoji sodbi, ako v tem ali onem pogledu centrala ne bo vršila naloge po vaši želji, temveč bo zahtevala malo strožje discipline. Rabili bi 100 rok, ko bi hoteli vse te naloge in one, ki se bodo še porajale v teku naše akcije — izvršiti.

Zato apeliram na Vas, da nam pri tem delu pomagajte in ste nam vedno na razpolago, ako dobite poziv, da izvršite to ali ono nalogo v svojem ali sosednjem krožku.

Z združenimi silami, z enotno usmerjeno voljo nam bo uspelo, kar je posamezniku nemogoče. — V slogi je moč!

Naj bo torej mišljenje o našem delu tako ali tako, imamo trdno voljo pomagati najširšim plastem naroda, dvigniti njegov kulturni nivo in zboljšati njegove gospodarske prilike. Naj imenujejo to naše organizacijsko delo kakor hočejo, jaz smatram, da je naše delo nacionalno delo prve vrste.

Le tedaj, ko se bo dvignila izobrazba najširših plasti naroda, ko bo narod socialno čuteč in gospodarsko dobro poučen, bo srečen in zadovoljen — srečna in močna pa bo tudi država.

Razhajamo se da se po letu dni zopet vidimo in si poročamo, kako smo delali, kaj smo ustvarili, kaj je bilo pravo, kaj nepravo. Tedaj bo pred nami jasnejše obzorje — našim ciljem bomo bližje.

Predno pa zaključimo letošnji izobraževalni tečaj mi dovolite, da se zahvalim odboroma, ki sta pripravila in vodila ta tečaj.

Moja zahvala vsem predavateljem, ki so z neumorno vztrajnostjo in z žrtvami prostega časa podali smernice našega izobraževalnega dela.

S tem, da smo namenoma izbrali predavatelje in predavateljice iz lastnih vrst in ne glede na izvenstanovsko opredelitev, smo pokazali, da imamo dovolj sile v svojem stanu za stanovsko osamosvojitve in se nam ni treba zanašati na druge. Izrabimo še globlje latentne sile, ki jih imamo v svojem stanu in dvignimo jih v korist osamosvojitve stanu.

Hvala tudi vsem Vam drage tovarišice in tovariši, da se niste strašili denarnih žrtev niti žrtev prostega časa — in ste 6 dni v tako obilnem, da imponantnem številu in tako vztrajno sodelovali. Posebno važno je, da ste se udeležili tečaja zastopniki iz vseh okrajev. S tem smo dali našemu bodočemu delu betonsko podlago.

Ponesite pridobljeno znanje, nove smernice našega dela med svoje tovariše, navdušite jih za delo med narodom, delujte iniciativno v Vaših krožkih, da bodo tu izgovorjene besede in misli postale dejanje.

Zahvaljujem se šolskemu upravitelstvu I. mestne deške šole in mestnemu magistratu za prostore. Vodstvu Akad. kolegija in Invalidskega doma za prenočišče — kakor uradniški menzi za skrb prehrane udeležencev.

S tem zaključujem prvi izobraževalni tečaj in Vam kličem: Na svidenje ob letu dni!

Poslovilni večer.

Tečajniki so na večer imeli med tečajjem družabne sestanke v »Zvezdi« in Ljubljanskem dvoru, kjer so se medsebojno spoznavali in utrjevali družabne stike in vezi.

Ob sklepnem večeru je pripravljali odbor priredil animiran poslovilni večer v Dvoru, kjer so tov. Humar, Vranc in ena najmlajših tovarišic tov. Repičeva napravili še poslednje skupne urice tečajnikom prav prijetne, tov. Križman pa je z akordi glasovirja izpopolnil ta družabni večer. Vkljub temu, da so mnogi morali na večer oditi že z vlaki domov, je bilo na poslovilnem večeru 110 udeležencev.

Novi armadi duhovnih borcev kličemo: Vztrajno naprej!

Kmetijsko nadaljevalno šolstvo.

—t Grm pri Novem mestu. Akoravno nam je bil le kratko odmerjen čas in četudi je v primeroma skromnih gospodarskih okoliščinah, v katerih se nahaja in vzdržuje tamošnja kmetijska šola, bogatejša pa je dejstvo, da je ravnanje v tej učilnici, ki nas je v preteklem — komaj tridnevem vrtnarskem tečaju, izdatno podprlo in okrepilo v stremljenju in izpopolnjevanju vrtnarstva in cvetličnega krašenja naših domov.

A. Visočnik.

—t Štiridnevni tečaj za konserviranje sadja in zelenjave se vrši v času od 19. do 22. septembra t. l. na srednji vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja dnevno od 9. do 12. in od 14.—17. ure. Ubožnejši udeleženci (udeleženci), ki doprinesejo o tem potrdilo od svojega županstva, dobe lahko hrano brezplačno na zavodu. Prijave je poslati na direktorijo šole najkasneje do 16. septembra t. l.

—t Vrtnarski tečaj na Grmu. Trodnevni tečaj, ki se je koncem avgusta vršil na grmški kmetijski šoli, se je udeležilo okrog 50 oseb, največ učitelj in učiteljica.

Predavala sta prof. inž. Jeglič o jesenskih setvah zelenjadi in o cvetlicah ter strok. gospod. učiteljica Franja Sušnikova o konserviranju povrtnine. Pouk je vzbudil mnogo zanimanja. Takšnih tečajev bi bilo še treba!

Splošne vesti.

KDO KRŠI MINISTRKE ODREDBE IN KDO SLABO TOLMAČI/URADNIŠKI ZAKON?

»Naš glas«, glasilo »Zveze državnih nameštencev za Slovenijo« prinaša sledeči zanimiv članek v obrambo pravic učiteljskega sveta:

Pretečeni teden je razposlal veliki župan ljubljanske oblasti dekrete, s katerimi je postavljeno prizadeto učiteljsko na razpoloženje.

Ali je ukinitve razredov in redukcija učiteljskega na mestu ali ne, o tem so odločali drugi.

Vsekako pa smo upravičeni, da premoštrimo, kako se je pri tem postopalo z učiteljskim svetom.

Odredba ministrstva prosvete O. N. br. 38.489 pravi, da se postavijo na razpoložene učne moči, ki so postale nadštevilne vsled ukinitve razredov. (Ministrstvo pri tem ne določa, da so s tem prizadete učiteljske moči, moški ali ženske, pravi samo: učne moči).

Navodila ministrstva, po katerih je pri tem postopati, so tako jasna in določna, da izključujejo vsako nepravilno tolmačenje. Odlok pravi, da pridejo pri redukciji v prvi vrsti in predvsem v postev učne moči z najmanj službenimi leti, dalje učne moči, ki so bile postavljene na sedanja mesta na podlagi člena 71. uradniškega zakona, da lje pogodbeno nastavljeni moči.

Nekateri dekreti, ki so bili razposlani te dni, pa jasno dokazujejo, da se ni postopalo v zmislu danih navodil, ampak da so se leta kar prezrla.

Za kršenje odredb so odgovorni ali ti, ki so postavili predloge ali pa oni, ki so odločali. Po odredbi se ni postopalo. Če ministrstvo odredi in jasno pove, kako je postopati pri redukciji, podrejeni organi pa se ne drže danih navodil, je to pač omaloževanje nadrejenega oblastva. Ako lahko postopa vsak po svoje, potem je odredba ministrstva brez veljave. Če je pa brez veljave, je iluzorna.

Ministrska odredba naravnost ščiti učiteljsko, ki je bilo imenovano na svoja službena mesta na podlagi razpisa. In vendar so bile postavljene na razpoložene učne moči, ki so si pridobile svoja mesta na podlagi razpisa, dočim so ostale na svojih mestih moči, ki so bile postavljene na sedanje mesto na podlagi člena 71. urad. zakona z manj službenimi leti. S tem je bila kršena odredba ministrstva. (»Učit. Tovariš« se v zadnji številki pritožuje, da je bila s tem prizadeta najdragocenejša pravica učiteljskega sveta).

Iz navedenega je razvidno, da se prizadeti faktorji niso držali zmisla razpisa ministrstva prosvete in da so s tem kršili ministrsko odredbo.

Opozorilo v dekretih, naj učne moči, ki so postavljene na razpoložene, takoj zaprosijo, da se jih še nadalje obdrži v učiteljski službi, pa v splošnem ni v skladu z uradničkim zakonom.

Iz tega poziva bi se dalo sklepati, da je s tem, ker je bil postavljen uslužbenec na razpoložene, popolnoma ugasnilo njegovo službeno razmerje do države. To pa drži le za one učne osebe, ki dne 1. decembra 1925 še niso izpolnile 10 službenih let. Take moči ministrstvo lahko odpusti iz službe, če se poslužijo člena 259. finančnega zakona za leto 1926.—1927. (Veljavnost tega člena je bila podaljšana tudi za leto 1927. do 1928.).

Drugače pa je z učnimi močmi, ki so si že pridobile pravico do pokojnine po obliki predpisih urad. zakona. Take — ki so dne 1. decembra 1925 že izpolnile 10 službenih let — se postavi na razpoložene v zmislu člena 126. cit. zakona ki pravi v nadaljnjem odstavku, da se mora takemu uslužbencu podeliti prvo prazno mesto, ki odgovarja njegovemu dotedanjemu položaju. Če se tekom enega leta — kolikor največ sme biti uslužbenec na razpoloženo — ne najde zanj primerenega mesta, se uslužbenec upokojuje v zmislu določil člena 133., točka 4. in po določilih čl. 141., točka 2. cit. zakona.

Določila teh členov držijo neizpodbitno za vse državne nameštence, ki so bili prevedeni na novi zakon, kljub temu, da je bila njihova nestalnost podaljšana do leta 1929.

Ker se pri izbiranju oseb za postavitev na razpoložene ni postopalo tako kakor določa ministrska odredba, je dolžnost merodajnih faktorjev, da revidirajo tozadevne odloke in se pri tem strogo drže navodil ministrske odredbe.

— Izprememba uredbe o šolskih odborih. Ministrstvo prosvete je izdalo velikim županom odlok, na podlagi katerega se spreminja uredba o šol. odborih v smislu zahtev učiteljskega sveta. Ta odlok se glasi: »Velikemu županu... Gospod prosvetni minister je odločil pod O. N. Br. 55. 464 z dne 25. VIII. 1927. da se čl. 7. pod c) Uredbe o mestnih in oblastnih šolskih odborih menja in se glasi: Do sprejetja šolskega zakona za vso državo, daje mestni odbor šoli, učiteljsko in sluge stanovanje in nabavlja kurivo, v kolikor imajo po dosedanjih zakonih učiteljsko in sluge pravico do stanovanja in kuriva. To naj se takoj sporoči občinskemu odboru in šol. upravitelju.«

— Kurivo in stanovanja za šolske upravitelje in učitelje. Šolsko učiteljsko je imelo že po starem šolskem zakonu brezplačno kurivo in stanovanje od krajevnih šolskih odborov. Z novo uredbo o oblastnih šolskih odborih je pa bilo brezplačno kurivo priznано samo upraviteljem, ki imajo naturalno stanovanje v šoli. Izvršni odbor UJU je interveniral v tej zadevi pri ministrstvu in dosegel, da je minister pristal na tozadevno izpremembo uredbe in vzpostavitev pravic učiteljskega, ki mu jih dajo stari zakoni. O tem je izvršni odbor poročal tudi pred skupščino v Subotici na seji Glavnega odbora. Izprememba tega člena uredbe o oblastnih in krajevnih šolskih odborih je sedaj izšla in jo prinašamo zgoraj. Ker se pa uredba sklicuje na stare zakone, so z novo stilizacijo sedaj izgubili kurivo upravitelji izven Srbije, ki jim je isto priznala prvotna stilizacija uredbe o šolskih odborih in so ga jim tudi nekateri krajevni šolski odbori že priznali.

— Deputacija poverjenštva pri prosvetnem šefu ljubljanske oblasti, inspektorju dr. Capudru. Pretečeni teden se je zglasilo zastopstvo pov. UJU pri g. prosvetnem inspektorju dr. Capudru, da intervenira v aktualnih vprašanjih. Zastopniki organizacije so se dotaknili predvsem vprašanj redukcij razredov na osnovnih šolah v ljubljanski oblasti, stavljanja učiteljskega na razpoložene in principov, ki se jih je posluževala oblast pri stavljanju na razpoložene ter se jih namerava posluževati pri razmeščanju teh učnih oseb. Zastopniki so intervenirali tudi v pogledu varovanja učiteljske stalnosti pri onih učnih oseb, ki imajo službena mesta pridobljena po razpisu. Obravnavala so se sploh načela po katerih se premešča učiteljsko. Gospod prosvetni inspektor je povdarjal, da hoče čuvati stalnost učiteljskega in se izogibati premeščanja po čl. 71., ki se je v njegovi dobi in z njegove strani uporabil samo v enem slučaju, ki pa ima stvarno utemeljeno podlago. Na znanje je vzel iz nešene želje učiteljskega ter ponovno povdarjal, da hoče delovati vedno v sporazumu z organizacijo in upoštevati potom organizacije iznešene zahteve učiteljskega. Po drobnejši informaciji dobe predsedniki društev na seji širjega sosveta. Objaviti jih nečemo, ker je žal v našem stanu še vedno skupina ljudi, ki tudi najboljše stvar obrne v slabo.

Šolske zvezke

po nizkih cenah, iz najboljšega papirja s pivnikom izdeluje

UČITELJSKA TISKARNA

Franciščanska ul. 6

— Nov učni načrt, ki ga je izdelal prosvetni svet in v katerem se izenčuje pouk v osnovnih šolah vse države bode v najkrajšem času poslan vsem šolam, ki se bodo morale po njem ravnati in prikriti pouk v smislu novega učnega načrta.

— Uredba o učiteljskih disciplinskih sodiščih. Ker so nekateri časopisi poročali, da noče prosvetno ministrstvo sprejeti, po prosvetnem svetu predelane uredbe o učiteljskih disciplinskih sodiščih, se je naš izvršni odbor v Beogradu obrnil na prosvetno ministrstvo in zvedel, da se rešenje prosvetnega sveta ne bo menjalo, temveč, da je prosvetno ministrstvo zaprosilo pri ministrstvu pravde za sodnike, ki naj bi bili namesto vel. županov predsedniki oblastnih učiteljskih disciplinskih sodišč. Sedaj se pričakuje odgovor ministrstva pravde nakar se prične z izvrševanjem te uredbe. Predsednik najvišjega učit. disciplinskega sodišča ostane še nadalje predsednik prosvetnega sveta. Izvršni odbor bode pa še nadalje deloval na to, da se ta uredba ukine, da se ne bode učiteljsko razlikovalo od ostalega državnega uradništva.

— Premestitve slovenskega učiteljskega iz Julijske Krajine v notranjost Italije. Na podlagi člena 5. kr. odloka z dne 17. februarja 1927, št. 311 je naučni minister s svojo odredbo z dne 2. avgusta 1927, št. 1051 R. premestil po službi nekatere učitelje iz šolske pokrajine tržaškega šolskega oskrbnistva v druge šolske pokrajine kraljevine. Na Kobariškem so dobili premeštvene odloke sledeči učitelji: Alojzij Carli iz Vrsnega, Albert Ivančič iz Smasti in Stanko Škočir iz Robedišča. Na Cerkljanskem je dobil premeštveni odlok učitelj Ciril Drekonja ter še nekateri drugi učitelji. Na Goriškem pa so bile premeščene poleg drugih sledeči učiteljice: Josipina Šoban, dosedaj v Vrtojbi; Lapanje, dosedaj na Vogerskem in Kuntih, dosedaj v Prvačini. Vse so premeščene v Piemont. Premestitveni odlok so dobili poleg imenovanih učiteljev še sledeči: Rudolf Vizintin iz Renč; Ivan Murovec, St. Viški Vrh; Medveš iz Loma in Viljem Nanut iz Kozane. Vsi omenjeni učitelji so premeščeni v turinsko šolsko okrožje.

— Vsem šolam — osnovnim in meščanskim — v Sloveniji je razposlal »Učiteljski dom« te dni svojo okrožnico. Seveda zadeva prvi del te okrožnice glede pristopa in članarine le učiteljskega mariborske oblasti. Toliko v pojasnilo, da ne bi kdo mislil, da hoče »Učit. dom« delati konkurenco »Učit. konvikt«. »

— Čemu? Tako vprašamo za tiste slovenske učitelje v Primorju, ki so bili odpušteni iz službe že z novim letom 1927. Ali niso trpeli dovolj preganjanj, zasledovanj, nadzorovanj po mnogoterih italijanskih funkcijah? Ali ni bil njih boj do skrajnosti trdovraten? Koliko krepčila je zame mal narod iz njihovega moškega zadržanja! Ali ni bila njih žrtev kot luč v mrčni dobi, ko najboljši omahujejo? Dovolj so trpeli in zaslužili so, da bi bili dobili mesto takoj, ko so zanj zaprosili. Bilo pa je drugače. — Čakali so nekateri po tri mesece, drugi čakajo že pol leta. Ti poslednji ne vedo še danes, ali bodo deležni sedeža med brati v svobodi. Vprašamo tedaj, čemu je treba kopičiti trpljenje siromakom. Ali ni bil delež, ki so ga doprinesli, dovolj velik? Čakanje in oklevanje mori duše. Nihče jih ne vpraša, kje vžameš, da si kupiš kruha? In kruha je treba vsak dan. — Vprašamo to, ker imamo pravico vprašati, a zraven kličemo in prosimo, ne pustite, da bi ginili naši ljudje zapuščeni na cesti; rešite jih hitro ker vsako zavlačevanje stvari več škodi kakor pa koristi.

— Piemont. Največ slovenskih učiteljev je poslanih v Piemont. Laška uprava ni tega naredila kar tako, kot bi se zgodilo slučajno. Piemont je med vsemi deželami v Italiji edina, ki nima analfabetov. Šolstvo je tam dobro urejeno kakor pravijo. Lahko hočejo, da bi se slovenski učitelj zgledeval nad njih šolstvom spriči njih kulture. — Bomo poročali!

— Ureditev nadzorniških srezov v ljubljanski oblasti. Po odloku prosvetnega ministrstva ostanejo še nadalje sledeča nadzornišstva: sresko šolsko nadzornišstvo v Kastvu, Logatcu in Radovljici. Potnine in dnevnice sreskih šolskih nadzornikov v teh srezih se zagotavlja s kreditom part. 303 poz. 1—2. budžeta min. prosv. za 1927/28.

— Pravilnik za polaganje praktičnega izpita za zabilježbe je spremenjen v toliko, da se glasi drugi odstavek čl. 12.: Ako dobi kandidatinja nezadostno oceno iz enega predmeta, ji je dovoljen ponavljalni izpit iz tega predmeta pred isto izpraševalno komisijo, ko se ta ponovno sestane.

— Pravilnik o nagradah članom in poslovojem pri državnih strokovnih izpitih je izdelalo finančno ministrstvo in ga vposlalo na vse šole. Po tem pravilniku se honorirajo vsi učiteljski izpiti z izjemo učiteljskega zrelostnega izpita.

— Reklamni letaki po šolah. Prosvetni inspektor ljubljanske oblasti je izdal odlok, v katerem opozarja na določilo čl. 16. zakona o tisku in prepoveduje uporabljanje šolskih poslopij v reklamne svrhe.

— Nov načelnik osnovne nastave. V prosvetnem ministrstvu je imenovan za načelnika osnovne nastave g. Milorad D. Marković, ravnatelj ženskega učiteljskega.

— Za ponavljalne šole nimajo učenci primerne čitve iz kmetijstva, zlasti iz sadjarstva in vrtnarstva. »Sadjarsko društvo« je sklenilo temu nedostatku odpomoči s tem, da daje šolam in učencem posamezne številke starih letnikov »Sadjarja in vrtnarja« po 50 para. Šole naj naroče skupno, da jim pošljejo toliko enakih števil kolikor je učencev. Kdor želi, naj naroči takoj, dokler je kaj zaloge!

— Svečana otvoritev novega šolskega poslopja. V Celju je bilo dne 8. septembra na svečan način otvoreno novo šolsko poslopje okoliške deške osnovne šole. Po 50 letih obstoja te šole je otvoreno novo poslopje, ki bode radi moderne ureditve v ponos tamkajšnjim lokalnim faktorjem, ki imajo zasluge pri zgraditvi tako veličastnega poslopja. — O priliki otvoritve je bila izdana tudi »Spominska knjižica«, ki jo je uredil šolski upravitelj Fran Voglar. V tej knjižici je podan natančen razvoj te šole od postanka do danes.

— Umetniška šola »Probuda« v Ljubljani (v poslopju tehniške srednje šole), Aškerčeva ulica 9. Sedmo šolsko l. 1927/28. V četrtek, dne 15. septembra 1927 se prične pouk na umetniški šoli »Probuda«, in sicer v večernem času od 18.—20. ure. Spodaj navedene oddelke in tečaje obiskuje lahko vsakdo, ki se zanima za umetnost in umetno obrt, kakor tudi oni, ki bi radi svoje znanje izpopolnili.

Letos se otvorlja sledeči oddelki in tečaji:

A. Oddelke za figuralno risanje (glava, akt, kostum) s predavanji iz anatomije, perspektive, oblikoslovja in umetne zgodovine.

B. Oddelke za dekorativno risanje in narodno ornamentiko s predavanji iz perspektive, oblikoslovja in umetne zgodovine.

V letnem času se poučuje v tem tečaju tudi pokrajinsko slikanje.

C. Javna risarska šola za pomočnike in starejše vajence vseh strok in obrti. Pouk bo ob nedeljah od 9.—12. ure, pričetek 2. oktobra 1927.

D. Oddelke za fotografijo za začetnike kakor tudi za one, ki si žele svoje znanje izpopolniti.

V tem oddelku bo v bodoče poučeval znani strokovnjak fotograf g. Bešter, ki bo skušal z dvakratnim poukom na teden v polni meri zadostiti in zadovoljiti vse obiskovalce tega tečaja.

E. Grafika se bo poučevala v raznih tehnikah, kakor: lesorez, bakropis, vjedenske in po možnosti tudi litografija.

Praktično uporabljena grafika je namenjena za tipografije in za ambiciozno litografijo. Pouk se bo delil na risanje načrtov za knjižno opremo, za reklamne namene (tudi za plakate) in razne dekorativne risbe itd.